

РЕЦЕНЗІЇ

DOI: 10.33498/jour-2025-01-181

Андрій Лапкін

доктор юридичних наук, доцент,
доцент кафедри трудового права
Національного юридичного університету
імені Ярослава Мудрого

АКАДЕМІЧНИЙ ДОРОГОВКАЗ У ЦАРИНІ ПРОКУРАТУРИ*

У контексті судово-правової реформи в Україні, яка триває наразі, одне із ключових місць належить інституту прокуратури. За період незалежності нашої держави вітчизняна прокуратура пройшла складний шлях системної трансформації, що включає як зміну її функціоналу з наглядової моделі на обвинувальну, так і оптимізацію структури, зміну підходів до кадрового забезпечення та розширення самоврядності. В умовах перманентних змін існує потреба в підготовці відповідної навчальної літератури з цієї тематики, адже попередні напрацювання швидко втрачають свою актуальність. Крім того, у навчальному забезпеченні підготовки фахівців для органів прокуратури завжди спостерігався певний дефіцит, який потребує належного заповнення. Тож поява навчального посібника “Прокуратура в Україні”¹ видається своєчасною й необхідною.

Рецензована праця являє собою комплексне і системне викладення положень, присвячених меті та завданням прокуратури в Україні, історії її становлення, системі та структурі органів прокуратури, особливостям формування кадрового складу, реалізації функцій прокуратури, а також іншим питанням організації та діяльності цієї інституції.

Як убачається зі змісту навчального посібника, з його допомогою може бути успішно досягнута мета формування у читачів цілісної системи професійних знань, умінь, навичок та інших компетентностей, що стосуються організації та діяльності прокуратури в Україні.

Перевагою посібника є актуальність викладеного матеріалу, оскільки він враховує останні законодавчі зміни та тенденції реформування прокуратури станом на початок 2025 р. Ситуативний (в умовах мінливості законодавства) характер цієї переваги компенсується ґрунтовністю підходу авторів до висвітлення базових характеристик прокуратури, завдяки чому навчальний посібник ще довго матиме навчальне та наукове значення.

* Рецензія на навчальний посібник “Прокуратура в Україні” за загальною редакцією докторки юридичних наук, професорки М. М. Стефанчук.

¹ Прокуратура в Україні: навч. посібн. (М. М. Стефанчук заг ред, Алерта 2025) 526.

© Андрій Лапкін, 2025

Привертає до себе логічна та добре продумана структура навчального посібника, який поділено на п'ять глав, що послідовно розкривають: загальні положення щодо прокуратури (мету, завдання, історію, нормативно-правове забезпечення, засади діяльності, зарубіжні моделі та міжнародні стандарти прокуратури); організаційно-системні положення (систему прокуратури, прокурорське самоврядування, організацію роботи в органах прокуратури); кадрові положення (статус прокурора, зайняття та звільнення його з посади, прокурорську етику); функціональні положення (реалізацію конституційних функцій прокуратури); міжінституційні та міжнародні положення (координаційну діяльність прокуратури та міжнародне співробітництво).

Запропонований підхід дає змогу системно й цілісно викласти читачам базові знання про різноманітні аспекти організації та діяльності прокуратури у їх єдності та взаємозв'язку, що, своєю чергою, полегшує засвоєння матеріалу та формування необхідних загальних і спеціальних компетентностей на його основі.

На краще сприйняття матеріалу та поглиблення знань читачів посібника спрямовано й наведення наприкінці кожного розділу переліку питань для самоконтролю, тестових завдань, а також списку рекомендованих джерел. До деяких розділів також передбачено задачі.

Характерною рисою навчального посібника є широке звернення до зарубіжного досвіду організації та діяльності прокуратури, а також міжнародних стандартів. Окрему увагу приділено питанням організації та діяльності європейської прокуратури. Такий підхід повністю відповідає євроінтеграційному курсу нашої держави та відображає ту значну роль, яку міжнародні партнери відіграють у реформуванні вітчизняної прокуратури.

Серед позитивних рис навчального посібника варто відзначити й те, що викладені в ньому положення ґрунтуються на значній кількості нормативно-правових актів – як законів України, так і відомчих актів прокуратури, міжнародно-правових документів, наукових та навчальних робіт. Також у посібнику використовується судова практика та рішення Кваліфікаційно-дисциплінарної комісії прокурорів, а також інші емпіричні джерела. У сукупності це забезпечує достовірність та високу навчальну цінність викладеного матеріалу.

Слід відмітити, що, хоча підготовлена робота має форму навчального посібника, однак у ній широко використовуються, аналізуються і зіставляються різні наукові підходи, концепції та дискусії, а по тексту посібника наводяться численні посилання на наукові праці. Це забезпечує його високий теоретичний рівень і можливість використання не лише в суто навчальних, а й у науково-дослідницьких цілях.

Поряд із зазначеними вище рецензована праця має низку інших переваг, зумовлених гармонійним поєднанням теорії і практики. Це було забезпече-

но авторським колективом, сформованим із провідних науковців та досвідчених практиків.

Водночас варто звернути увагу й на деякі моменти, які допоможуть наступним виданням цього навчального посібника стати ще кращими. Так, видається за доцільне забезпечити більшу пропорційність між главами навчального посібника за їх обсягом, а також уніфікувати підхід до доповнення розділів задачами, які передбачені лише до деяких із них. Крім того, тестові питання та задачі варто було б супроводити їх правильними рішеннями для того, щоб читачі змогли самостійно контролювати свої знання. Також із урахуванням діджиталізації освітнього процесу в навчальному посібнику доречно було б передбачити певні інтерактивні елементи (наприклад, із застосуванням QR-кодів).

Підсумовуючи, слід зазначити, що підготовлений колективом авторів за загальною редакцією докторки юридичних наук, професорки Марини Стефанчук навчальний посібник “Прокуратура в Україні” становить значний науковий і навчальний інтерес і заслуговує на увагу студентів, аспірантів, викладачів правничих шкіл, прокурорів та інших працівників прокуратури, а також загалом усіх, хто цікавиться питаннями організації та діяльності прокуратури. Його всебічність, обсяг і фундаментальність викладу значно перевищують статус навчального посібника, який у зв’язку з цим заслуговує високого академічного визнання.

Прокуратура в Україні: навчальний посібник / за заг. ред. М. М. Стефанчук. Київ: Алерта, 2025. 526 с.

У навчальному посібнику висвітлено питання мети, завдань та функцій прокуратури в Україні, історії її становлення, нормативно-правового забезпечення та засад діяльності. Окремлено систему прокуратури та її місце в системі органів державної влади, особливості формування кадрового складу, міжнародні стандарти діяльності та моделі в зарубіжних країнах, координаційні повноваження, напрями міжнародного співробітництва, перспективи взаємодії з Європейською прокуратурою та інші питання організації та діяльності цієї інституції.

Для здобувачів, аспірантів, викладачів юридичних закладів вищої освіти, а також для практичних працівників органів прокуратури та правопорядку.

ПРАВО УКРАЇНИ • 2025 • № 1 • 181-183